

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ที่ชัดเจนขึ้นช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ทำทลายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิคุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการ ภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560 : 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ 1-11 ที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศสามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว พ้นจากการถูกจัดให้เป็นประเทศที่ยากจน แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ เป็นเพียงแค่การเจริญเติบโตในลักษณะของภาพรวมภายนอกที่ ยังขาดความสมดุลของการพัฒนาที่แท้จริง เพราะปัญหาความยากจนยังคงมีอยู่และขยายวงกว้างมากขึ้น มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้การกระจายความเจริญระหว่างชนบทกับเมือง และการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มคนในสังคมแสดงให้เห็นถึง

การพัฒนาที่ล้มเหลว และไม่ยั่งยืนคือ มีเศรษฐกิจที่ดีแต่สังคมมีปัญหา คุณภาพชีวิตของประชาชนต่ำลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 11)

ดังนั้นแนวคิดในการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักการ เป้าหมายและแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงอายุมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ปล่อยปะละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย และต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างหลักประกันว่า เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา ทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ มีผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและมีคุณภาพกำลังแรงงานที่มีทักษะที่จำเป็น รวมทั้งทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานทำที่ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16, 2560 : 19)

สอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อน กระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อม รับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัย แวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 10)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ทุกสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ด้านอาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ยากจน ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาและต้องการหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 19) มุ่งให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ประกอบกับรัฐบาลโดย กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา ในสัดส่วน 50 : 50 เพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียนสายอาชีพมากขึ้น โรงเรียนนอกจากมีการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ยังต้องเน้นให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าตลาดแรงงาน หรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งในจุดเน้น ด้านการให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าตลาดแรงงาน การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาชาติ เนื่องจากการศึกษาช่วยให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมือง และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ตลอดจนทักษะการประกอบอาชีพและทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน ลดความสามารถในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมในระยะยาว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1, ม.ป.ป. : 1-4)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา จึงเกิดการทบทวนหลักสูตร และนำมาสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2) โดยได้กำหนดสาระสำหรับส่งเสริมด้านทักษะอาชีพไว้ในสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 4 การอาชีพ มาตรฐาน ง.4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 19)

จากที่กล่าวมาการพัฒนาทักษะอาชีพมีความสำคัญ โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การทำงานและสามารถหารายได้ระหว่างเรียนได้ซึ่ง โรงเรียน ตะเคียนวิทยาคมได้นำแนวทางการพัฒนาประเทศไทยภายใต้การขับเคลื่อนสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลปัจจุบัน โดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะนำพาประชาชนโดยเฉพาะคนยากจนที่มากที่สุดในประเทศ ให้หลุดพ้นจาก “โง่ จน เจ็บ” ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งทางร่างกายและจิตใจโดย มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเป็นหลัก ซึ่งเป็นเป้าหมายพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

เป็นลำดับแรก เพื่อให้ประชาชน “กินดี อยู่ดี มีความสุข” ชุมชนท้องถิ่นต้องพึ่งตนเองได้ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “พออยู่ พอกิน พอใช้ พอเพียง” เหลือกินเหลือใช้ก็นำไปขาย มีการรวมกลุ่มกันทำวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้จากความต้องการพัฒนาของคนในชุมชนเอง “การเรียนรู้ คือหัวใจ เป้าหมายคือการพึ่งตนเอง” “น้ำไหลดี ไฟสว่างดี ถนนหนทางดี สิ่งแวดล้อมดี การศึกษาดี อนามัยดี อาชีพดี และวัฒนธรรมประเพณีดี” ต้องการเห็นประเทศไทย โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรากหญ้าสำคัญของประเทศ เกิดการพัฒนาทั้งทางวัตถุและจิตใจ ควบคู่กันไปตามภารกิจของรัฐบาลที่ว่า “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ขับเคลื่อนตามกลไก พลังประชารัฐ (วงศ์สถิตย์ วิสุทิ, 2560 : ออนไลน์).

แต่สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมการประกอบอาชีพในสภาพจริงนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้สะท้อนข้อมูลออกมา ดังเช่น อมเรศ ศิลอาอ่อน (2552) กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันสร้างคนให้ทำ อะไรไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่าตนเองถนัดอะไร มีปัญหาในการตัดสินใจ ในวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาควร“ฝึกให้รู้จริง ฝึกให้ทำ เป็น” เช่นเดียวกับวิธีของประเทศเยอรมัน สอดคล้องกับ กลุณพงษ์ กิรติกร (2552) ที่กล่าวถึงแนวคิดระบบ การศึกษาดั้งเดิมตามสาระของ พ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2464 ว่า “นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย และอุดมศึกษา” ต่างจากปัจจุบันที่จะต้องขึ้นบันได 12 ปีการศึกษาขั้นพื้นฐานและขึ้นบันไดอุดมศึกษาอีก 4 ปี ถึงจะไปประกอบอาชีพได้ ปัจจุบันคนคิดว่าต้องจบ อุดมศึกษา ต้องเรียนหนังสือ 16 ปีจึงทำงานได้โดย การศึกษาในอดีตสร้างคนเข้าสู่การประกอบอาชีพได้ ทุกระดับ แต่การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เตรียมคนเข้าสู่ อาชีพ และจากตัวเลขล่าสุดนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนต่อมัธยมปลายและอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่เหลือประมาณร้อยละ 30 ออกไปสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ดังนั้น การเชื่อมโยงการมีงานทำ ทักษะการทำงาน น่าจะเหมาะสมกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2552)

ผู้รายงานได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2557 ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบทโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม พบว่า โรงเรียน ตั้งอยู่เลขที่ 260 หมู่ที่ 5 ตำบลตะเคียน อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา จัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2560 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 153 คน ครูจำนวนทั้งหมด 15 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 80 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 20 อาชีพหลักของผู้ปกครอง คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 80 อาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 12 อาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 5 และอาชีพรับราชการคิดเป็นร้อยละ 3 จากสภาพบริบทโดยทั่วไปโรงเรียน มีเนื้อที่ 51 ไร่ 2 งาน 83 ตารางวา อยู่ห่างจากอำเภอรอนดง

ประมาณ 15 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสงขลา ประมาณ 90 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม ซึ่งอดีตเป็นที่นา สภาพของดินเป็นดินเหนียว การคมนาคมตอนเปิดโรงเรียนใหม่ๆ ยังไม่สะดวก เพราะถนนเป็นถนนดิน ในฤดูฝนใช้งานไม่ได้ต้องใช้การคมนาคมทางน้ำ ตามลำคลองตะเครียะ แต่ในปัจจุบันการคมนาคมสะดวกขึ้น มีถนนลาดยางผ่านหน้าโรงเรียน เป็นถนน ร.พ.ช. มีการใช้รถจักรยาน จักรยานยนต์ และรถยนต์ การเดินทางและการขนส่งจึงสะดวกมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คนในชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการรักษาขนบธรรมเนียมอันดีงาม พื้นที่ตั้งมีลักษณะเป็นที่ราบ ชาวบ้านส่วนใหญ่รักสงบ อาชีพหลักคือการทำนา เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่เอื้อต่อการทำนาและเพาะปลูก ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ได้แก่การทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงกุ้งและรับจ้างทั่วไป การค้าขาย การทำขนมเพื่อจำหน่ายในเทศกาลต่างๆ ซึ่งส่งผลให้รายได้ของชาวบ้านไม่แน่นอน เพราะรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้ต่อเฉลี่ยครัวเรือน 30,000-40,000 บาท ต่อปี (โรงเรียนตะเครียะวิทยาคม. 2559 : 1)

สภาพปัญหาด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนตะเครียะวิทยาคม นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การเรียนรู้ด้านอาชีพเพื่อการหารายได้ระหว่างเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่ผ่านมาจากโรงเรียนขาดการส่งเสริมทักษะอาชีพ โรงเรียนไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการจัด ทำหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบ อาชีพ โรงเรียนไม่ได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามา เพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพ นักเรียนไม่มีรายได้ระหว่างเรียน นักเรียนกว่าครึ่งของโรงเรียนเป็นครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่มีเงินให้ลูกมาเรียนมากนัก นักเรียนขาดทักษะในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดรายวิชาแนะแนว เพื่อแนะนำลักษณะการทำงานของแต่ละอาชีพที่สำคัญให้นักเรียน ขาดการประเมินบุคลิกภาพ ความเหมาะสมด้านอาชีพ ไม่มีข้อมูลการสำรวจความต้องการอัตรากำลังแรงงานของท้องถิ่น ระดับจังหวัดและอำเภอ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาเพิ่มเติมไม่ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับความถนัดทางทักษะและสมรรถนะทางอาชีพ และความถนัดทางสาขาวิชาชีพ ซึ่งจะต้องจัดให้สอดคล้องกัน และรองรับพื้นฐาน การศึกษาต่อ และครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นไปที่บทบาทของตัวครูยังใช้บทบาทที่เป็นผู้สอน (Teacher) ยังสอนแบบ Passive Learning มากกว่า Active Learning ตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ และด้านนักเรียน ไม่มีทักษะและสมรรถนะตามประเภทวิชาชีพ และสาขาวิชาชีพ นักเรียนที่จบการศึกษาและไม่เรียนต่อไม่สามารถเข้าอยู่ในสถานประกอบการอย่างมีฝีมือ ไม่สามารถไปเป็นผู้ประกอบการในอาชีพอิสระได้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากขาดประสบการณ์

การเรียนรู้ การเป็นผู้ประกอบการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ได้จัดกิจกรรมชุมนุมที่เน้นการฝึกอาชีพ และขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเข้ามาพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน (โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม, 2559 : 2)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาข้างต้น โรงเรียนจึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชี้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและองค์กรต่างๆ ในชุมชน

ในฐานะผู้อำนวยการ โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีหน้าที่บริหารจัดการกิจการของหน่วยงานสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน นิเทศควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา โดยมุ่งหวังจะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเชื่อว่าการบริหารงานสถานศึกษา สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ คือ ข้อมูลและสารสนเทศของกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องมีการประเมินโครงการ จึงได้ร่วมมือกันวางแผน และประสานความร่วมมือ ระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชี้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินงาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ในการจัดทำ โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์พลังประชารัฐ โรงเรียนตะเคียนวิทยาคมปีการศึกษา 2560 ซึ่งโครงการจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ การที่จะทราบผลการดำเนินงานว่าสำเร็จหรือล้มเหลวมีสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไข จำเป็นต้องอาศัยการประเมินผลที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาและตัดสินใจ และจากการที่ผู้ประเมินได้ศึกษารูปแบบการประเมิน พบว่า รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับการประเมิน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคมปีการศึกษา 2560 คือ รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) เหตุเพราะเป็นการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นการได้ข้อมูลอย่างครอบคลุม และผลการประเมินครบทั้ง 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิตจะทำให้ทราบผลสำเร็จของโครงการว่ามีมากน้อยเพียงใด ตลอดจนได้ข้อมูลย้อนกลับไปทบทวน

วัตถุประสงค์ของโครงการ บัณฑิตป้อน และผลผลิต เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุม เป็นแนวทางในการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมินการดำเนินงาน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมี รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

1. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่าง เรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการ

2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่าง เรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 เกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความเหมาะสม การบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ

3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 เกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน ติดตามกำกับและประเมินผลนำมาปรับปรุงและพัฒนา

4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย การประเมินเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาทักษะอาชีพ ดังนี้

4.1 คุณภาพของการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

4.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมี รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

4.3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

4.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ เครือข่ายชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของการประเมินโครงการไว้ 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านประชากร และด้านระยะเวลา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยกลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ในครั้งนี้ ผู้รายงานได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983 : 169 - 179) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ความเหมาะสมการบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ
3. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ จัดกิจกรรม การติดตามประเมินผล และการนำผลไปปรับปรุงและพัฒนา
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ คุณภาพของการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ประกอบด้วย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 153 คน
2. ครู ที่ปฏิบัติการสอน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 คน
3. ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 153 คน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน
5. เครือข่ายชุมชน 5 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน เครือข่ายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เครือข่ายนาอินทรีย์บ้านหนองถั่ว เครือข่ายกลุ่มเลี้ยงปลาอุกบ้านขาว และเครือข่ายสำนักงานเกษตรอำเภอระโนด

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. นักเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่าของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1960 : 608) และสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเป็นหน่วยการสุ่ม และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) โดยวิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน
2. ครูศึกษาจากประชากรครูที่ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 คน
3. ผู้ปกครอง กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยยกเว้นผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนครู ได้กลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 7 คน
5. เครือข่ายชุมชน 5 เครือข่าย กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เครือข่ายละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เพื่อให้การประเมินโครงการครอบคลุมทุกประเด็นและมีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้รายงานได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินโครงการพัฒนาพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมและด้านปัจจัยนำเข้าวันที่ 22 -25 พฤษภาคม 2560

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินโครงการ ประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ ระหว่างวันที่ 15-25 ธันวาคม 2560

ระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้านผลผลิต วันที่ 12 – 31 มีนาคม 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ทำให้ได้รับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบความก้าวหน้าของโครงการ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถตัดสินใจดำเนินการและแก้ไขที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียน

2. ครูได้ปรับพฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะอาชีพ

3. นักเรียนมีทักษะการทำงาน พัฒนาทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียนได้

4. ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

5. ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีบทบาทและให้การช่วยเหลือสนับสนุนในการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้เข้าใจวิธีการดำเนินการตรงกัน จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลการจัดกระทำ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพื่อตัดสินใจให้คุณค่าต่อโครงการและการปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำสารสนเทศ หรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. โครงการ หมายถึง แผนงานที่มีระยะเวลาการดำเนินงาน งบประมาณ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมที่ชัดเจน มีระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดการทำกิจกรรมที่แน่นอน ซึ่งเป็นแผนงานที่มีจุดหมายเพื่อยกระดับคุณภาพของงานไม่ใช่งานในลักษณะงานประจำ ในที่นี้หมายถึงโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

3. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยใช้สารสนเทศ หรือผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามช่วงระยะเวลาตั้งแต่ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีจุดเด่น จุดด้อยของโครงการอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะปรับปรุง แก้ไขโครงการเพื่อดำเนินงานต่อไปหรือยุติการดำเนินโครงการในที่นี้หมายถึง พัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 โดยใช้รูปแบบชิปป์ประเมิน 4 ด้าน คือ

3.1 ประเมินด้านสภาพแวดล้อมของโครงการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องด้านนโยบายต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการ

3.2 ประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความเหมาะสมการบริหารจัดการโครงการ และหน่วยงาน ที่สนับสนุนโครงการ

3.3 ประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ ติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา

3.4 ประเมินด้านผลผลิตของโครงการเกี่ยวกับคุณภาพที่ได้จากการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ได้แก่

3.4.1 คุณภาพของการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

3.4.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

3.4.3 ทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

3.4.4 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน ที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

4. การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้วคือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งหมายว่าลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเดิมของโรงเรียนตะเคียนวิทยาคม

5. ทักษะอาชีพ หมายถึง ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และหรือเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยทักษะพื้นฐานสำคัญ 5 ด้านตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ

5.1 ทักษะกระบวนการทำงาน หมายถึง การลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกฝนวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยการวิเคราะห์งาน วางแผนการทำงาน การลงมือทำงาน และประเมินผลการทำงาน ตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

5.2 ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบโดยมีการสังเกต การวิเคราะห์แยกแยะปัญหา สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา และประเมินทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา ตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

5.3 ทักษะการทำงานร่วมกัน หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ร่วมมือกันทำงานโดยมีเป้าหมายอันเดียวกัน ตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

5.4 ทักษะการแสวงหาความรู้ หมายถึง การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ วารสาร หรือแหล่งความรู้ออนไลน์ ฯลฯ ตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

5.5 ทักษะการจัดการ หมายถึง ความสามารถในการวางแผน จัดระบบงาน จัดระบบบุคคล มอบหมายงาน และประเมินผลงานได้ ตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

6. รายได้ระหว่างเรียน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการขายสินค้าหรือบริการที่นักเรียนได้รับ จากการประกอบอาชีพในระหว่างเรียน

7. กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่แยบยลของผู้บริหารในการดำเนินการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เพื่อที่จะประกอบอาชีพให้สำเร็จ

8. พลังประชารัฐ หมายถึง ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน ครอบคลุมองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน สามารถดูแลตนเองและแบ่งเบาภาระครอบครัวได้

9. กลยุทธ์ “พลังประชารัฐ” หมายถึง วิธีการที่แยบยลของผู้บริหารในการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาการศึกษาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน สามารถดูแลตนเองและแบ่งเบาภาระครอบครัวได้